ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 1.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نك بهاسی:
برسنه‌اوچون (٤) صوم، آلتی آی
اوچون (٢) صوم، اوچ آی
اوچون (١) صومدر.
اداره‌سی‌پچن بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ١ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(١١) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

بر نسخه‌سی (٥) تییندر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریده‌ٔ ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (٣٠) تییندر.

صباح کتبخانه‌سی

١٩٠٦ سنه ١ نچی اوکتابرده آچلدی

قزانده چیان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده

هرسنه باصدردیقمز دیواری کالیندار هریلنی کوبدن کوب آرتدرلوب باصلسه‌ده هنوز کوبلاب صوراغوچیلره یتماینچه تمام صاتلوب بتمکده‌در. شول سببلی عزتلو مشتریلرمزدن اوتنه‌مز ١٩٠٨ نچی سنه ایچون دیواری کالیندارمز کوبموکیراك اولدقندن برنچی آپریل گه‌قدر معلوم ایتمکلرینی. کالیندارمزمکارجه یارمارگه‌سینه تمام اولگدروب چغاچقدر. بهاسی یوزلاب آلوچیلره ٢٠ صوم، مك‌لاب آلوچیلره ١٨٠ صوم. پراڤوز وپوچته حقی آلوچی‌دن.

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل یباریلور.

تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ“

معارف کتبخانه‌سی

سنهٔ تأسیس ١٩٠١ کتابچیلرغه بیوك اکرام!

برنچی صنف بالالرینه حرف تانغاچده‌اوقوتر اوچون بیك‌فائده‌لی هم بیك‌جیگل عباره‌ایله یازلمش یا‌گا کتاب باصلوب چقدی. **ترکی اوقو** بهاسی ١٥ تیین پوچطه‌ایله ٢٠ تیین

ترکی صرفی احمدجان خلفه اثری . . . . . . „ ١٥ „ „ ١٨ „
مسائل الحساب قاسم بیکعولف اثری . . . . . „ ٢٠ „ „ ٢٥ „
جغرافیاءٔ عمومی عبید الله مخدوم فیضی اثری . . „ ٢٠ „ „ ٢٥ „

اوچ صومغه قدر پوچطه مارکه‌سی مقبولدر. زاداتکه‌سز زاکازلر، کوندرلمس.

آدرس: Казань, Т-ва „Камалютдиновъ и К-о“

محترم احبا واصدقامی عید سعیدك حلولیله تبریك ایدرم.

دوستلریمی تبریك اوچون بایرامنك برنچی وایکنچی کونلرنده کوندز ساعت ایکیدن صوکره محل اقامتمده قبول ایده‌جکم. تشریف بویورسونلر.

احمد هادی مقصودی.

مبارك باد!

عید سعید قربانك حلولیله «یولدز» جمیع اهل اسلامی، خصوصا اوزینك قارئلرینی تبریك ایده‌در.

جناب حق هر قایومزغه دخی بیك كوب سنه‌لرنك مبارك بایراملرینی برابر كورونی، سرور وسعادت ایله كیچرونی نصیب ئه‌یله‌سون.

١٠ ذوالحجه، شهر قزان.

بوكون بوتون دنیاده اوچ یوز میلیون مقدارنده اولان مسلمانلرنك بارچه‌سی، جمیعسی آراسنده مشترك اولان دینی بایرام ایله شادلانمقده‌درلر.

بوگون هر مسلماننك خانه‌سنك عمومی شادلقدر. هرخانه‌ده قربان طعاملری حاضرله‌نمشدر. بای فقیر بارچه‌سی طوقدر.

بارچه مسلمانلرغه عمومی بایرام طعامی اولمق اوچون حاضرله‌نمش قربان حصه‌سی هرخانه‌یه ایرشمشدر. ایرشمه‌مش ایسه، دولتلی كشیلرنك فقرا حقنده ظلمیدر.

مگر روسیه‌ده آچلق حكم سورمكده اولان ولایتلرنك فقیر مسلمانلری بو عمومی شادلقدن محرومدرلر. بلكه بیچاره‌لرنك آشارلق ایكمكلری‌ده كافی مقدارده توگلدر.

آه، بو عمومی بلاگه قارشی نی چاره قیلمق كیره‌ك؟ بوحال خاطرگه كیلدكده شادلقنی عمومی دیمك ممكن توگلدر.

بوحال عمومی محزونیتكه سبب اولمق تیبشلیدر.

فوری محزونیتده فائده یوقدر.

بومحزونیت خیر واحسانغه سبب اولمق تیبشلیدر.

نه چاره كه بایرام شادلغی آراسنده بو آچ ویالانغاچ بیچاره‌لرنك قزغانچ حاللرینی خاطرگه كیتروچی بولماس. بولسه‌ده، اوزینك نعمت ودولتی شكرانه‌سی اوچون بو بیچاره‌لرغه یاردم ایتوچی بولماس.

حال بوكه همت قیلوچی بولسه، بو بیك ییگل براشدر.

آچلق بولغان طرفلرنك هر برسنده آچلرغه یاردم اوچون آچلغان كامیتیتلر واردر.

قزانده‌ده آچ مسلمانلرغه یاردم اوچون تأسیس قیلنمش بر كامیتیت واردر.

بو كامیتیتنك اعضالری بارچه‌سی عدل مسلمانلردر. بو‌گاویرلمش آقچه‌نك هر بر تیینی تیبشلی اورنینه صرف قیلناچغنده شبهه یوقدر.

انصاف ایده‌لم مسلمانلر، اوزمزنك بایرام اسرافلرمزغه صرف ایده‌چك آقچه‌لرمزنی قسوب بو بیچاره‌لرغه یاردم ایده‌لم.

قربانلرمزنك‌ده اقل اوچدن بر اولوشینی آچلر اوچون بریرگه جییوب بیك آچ آوللرغه یوللایالم.

بر آیدن بیرلی قوملی طوزانلی قارا ایكمك ایله صودن باشقه طعام كورمه‌گان آچلر هیچ اولمازسه، بر مرتبه ایت وشولپا كورسونلر.

حاضرده قشنك ایك صووق وقتلریدر. ایتلرنك بوزلو احتمالی یوقدر.

بلكه شاید آچلرغه یاردم كامیتیتی بوخصوصده برهمت قیلور.

قزانده قرق مك مسلمان واردر. آز بولغانده اون مك پود قربان ایتی بولا طورغاندر.

بو قربانلردن ایكی مك پود قدر ایت آچلر فائده‌سینه جییلسه، یوز مك قدر آچلرنك بركون طاماقلری طوق بولور ایدی.

اگرده جییلغان ایتلر صاتلوب آقچه ایدلسه، بوندن دورت مك صوم قدر آقچه جییلور ایدی.

غافل بولماسقه كیره‌ك.

قربان، اوچ اولوشدن بر اولوش قدریسی فقراغه صرف قیلنمق اوچون مشروع ایدلمشدر. حاضرده فقیرلرنك برنچیلری ولایتمزده‌گی آچلردر.

مقاله‌منك باشنده بایرامنك شادلغندن بحث ایده‌چك ایدم. آچ مسلمان قارداشلرم خاطریمه كیلو ایله شادلقلر اونوتلدی. شادلقنی طوقلقلی سنه‌لرده ایدرمز. وشول سنه‌لرده شادلق مقاله‌لری‌ده یازلور.

حاجیلر.

حاضرده مكهٔ مكرمه اطرافنده دنیانك هر طرفندن اوچ یوز مك قدر حاجیلر طوپلانمشدر. حاجیلر كیچه عرفات اسملی یرده وقوف علمنده اولدیلر.

اوشبو اوچ بایرام كونلرینك برسنده كعبهٔ معظمه‌نی طواف قیلوب حاجیلر حج عمللرینی تمام قیلاچقلردر. اوچ یوز مك حاجی آراسنده اقل اون مك قدر دین ودنیا مسئله‌لرندن خبردار فهملی مسلمانلر واردر. بونلر البته الوغ مجلسلر یاصاب اهل اسلامنك دینی ودنیاوی اختلافلی مسئله‌لری حقنده مذاكره قیلا طورغانلردر. شاید هر طرفنك حاجیلری اهل اسلامنك دنیالری اوچون‌ده دینلری اوچون‌ده بیك فائده‌لی كیگاشلر ایشدوب معلومات آلوب قایتورلر. خیر افندم، هیهات! دها بونك زمانی‌ده آدملری‌ده یتشمه‌مشلر.

هر نه ایسه، الله تعالی حاجی بولغان مسلمانلرنك حج عمللرینی قبول ایدوب حاجی بولماغانلرغه دولت ایله حج قیلونی نصیب ئه‌یله‌سون. آمین.

حج تیمر یولی.

معلومدركه (١٩٠١) نچی سنه‌دن بیرلی شام شریفدن مكهٔ مكرمه‌گه حاجیلر یورتمك اوچون تیمر یول اشله‌نمكده‌در. بونی مشهور مهندس واینژینیرلر معرفتی ایله بیش مك قدر تركیه‌نك عسكری مسلمانلری اشله‌مكده‌درلر. تبوك شهرینه قدر ییدی یوز ایللی چاقرم قدر اشله‌ندی. مكهٔ مكرمه‌گه

مجلسینه عرض قیلاچقدر.
ودخی پاسپورتلر حقنده‌ده نظامنامه
حاضرله‌نمش بو نظامنامه بوینچه كشینك

كوبسی اوز محله‌سینك بایغورلرندن فلان
وفلان كشی معقول بولماسمی؟ دیوب برنیچه

كشیلرنی صانار ایدی. كملرنك اسملری
كوبره‌ك یازلغان اولسه، آنلر صایلانغانغه

كبی ایدی.
خلق نیچك بویله مطالعه قیلدی ایكان؟

قزانسکی گارادسکوی او پراۋا طرفندن اعلان.

دولت دوماسینه صایلاو قاعده‌لرینك 251 نچی 252 نچی و254 نچی مادلرینه بناء صایلاو ایچون زاپیسکه کاغدلری برله صایلاوچیلارنك اسملری یازلغان اعلاننامه‌لر قزان اویازندن اسپیسکه‌غه یازلغان شهر صایلاوچیلارینه (غرادسکوی ایزبیراتل‌لرگه) بیرمك ایچون قزانسکی اویازنی پالیتسیسکی اوپراولینیاغه بیرلدیلر.

صایلاوچیلار مذکور کاغدلرنی اوز وقتنده آلماسه‌لر یاکه آلغاچ یوغالتقان بولسه‌لار غنوار ۲۱ نده صایلاو کونی بولغاچ غرادسکوی اوپراۋاده صایلاو بولا تورغان یبرگه کوگانده آلورلار، اما بولارنی شونده آلماق ایچون پالیتسیادان میراۋای یاکه غرادسکوی صودیه‌دان، زیمسکی ناچالنیکدان ناتاریوصدان، کشیشدن یاکه اوزینك اوستنده‌گی ناچالستۋادان آلنغان کم ایکانلگنی بلگرته تورغان شهادتنامه (اودوستۋیرینا لیچنوست) کورساتمك کیرك بولادر.

باروب بیتمك اوچون ینه ملك چاقرم قدر اشله‌نه‌سی واردر. مدینهٔ منوره‌گه ایسه، آلتی یوز چاقرمدن آزغنه زیاده‌در. شاید ایکی یلدن صوڭره مدینه‌گه قدر اشله‌نوب بیتسه کیرك. بو کونگه قدر اشله‌نگاننن آلنغان حسابقه قاراغانده هر چاقرمی (کیلومتروسی) بیش یوز لیراغه یعنی (۴۵۰۰) صومغه توشه‌در.

شامدن مکه‌گه قدر (۱۸۰۰) چاقرمی (۸،۱۰۰،۰۰۰) صومغه توشه‌چکدر. حال بوکه اوّلك قرق میلیون صومغه توشووی تخمین قیلنمش ایدی. بو آرزانلق عسکر اشله‌وندنمی، باشقه‌دنمی؟

بویول تمام‌اولدقدن صوڭره حاجیلر مصر وسویس طرفینه کیتمیچی آق دیگز قرینیك حیفا اسملی شهرگه توشوب بویولغه اوطراچقلردر.

بو یول ایله کیدلدکده حاجیلرنك سفرکونلری‌ده آزایاچق، یول خرجاتلری‌ده کیمیه‌چك هم بیك مشقتلی وخوفلی اولان دیگز سفری‌ده آز قالاچقدر. تیز زمانده استانبولدن بغدادغه اشله‌نه طورغان‌تیمر یول‌ده بو یولغه قوشلاچق ایمش. اول وقتده استانبولدن طوب طوغری مکهٔ مکرمه‌گه قدر تیمر یول ایله وارمق ممکن اولاچقدر.

بغدادیولی ایمدی‌بولغورلی استانسیه‌سینه یبتمشدر. بولغورلیدن حلبکه بر بوتاق چغارلاچقدر. شامدن حلبکه فرانسوز شرکتی طرفندن تیمر یول اشله‌نمشدر.

استانبولدن بولغورلی‌غه قدر (۹۴۸) چاقرم، بولغورلیدن حلبکه (۵۱۰) چاقرم، حلبدن شامغه (۳۹۲) چاقرم، شامدن مکهٔ مکرمه‌گه (۱۸۰۰) چاقرم جمعی (۲۶۵۰) چاقرم بولادر. بو مسافه بیش ته‌ولکلك یولدر. قزاندن استانبولغه بیش ته‌ولکده باروب بیتوب بولادر. بوحسابدن اون کون اچنده قزاندن مکهٔ مکرمه‌گه باروب بیتو ممکن اولاچقدر بو اون کوننك فقط برسی‌گنه قارا دیگز سفری ایله کیچوله‌چکدر.

صایلاوچیلر مجلسی.

۹ نچی غینوارده سهشنبه کون کیچ ناۋی کلوب یورتنده مسلمان صایلاوچیلرنك عمومی مجلسی واقع اولدی. مجلسکه رئیسلکه یوسف آقچورا اوغلی کردی.

رئیس، مجلسدن مقصودنی بیان قیلدقدن صوڭره دومانك اهمیتینی واوّلگی دوما چلینلرینك حاللرینی ترکیچه بیان قیلدی. بوسوزلرنی آلکین روسچه‌غه ترجمه قیلدی.

صوڭره عبدالحمید کازاکوف صایلاونك قاعده‌لرینی واجتهاد قیلندقده مسلماندن چلینلرنی کوبرەك صایلاوامکانینی آڭلاتدی.

ۋاسلییف: مسلمانلرغه وبارچه صایلاوچیلرینه دوماغه صایلادقلری اوچون تشکر قیلدی. اوّلگی دومانك قیلغان اشلرینك اجمالینی آڭلاتدی دوماغه اش قیلورغه ایرك بیرمه‌دیلر. یوقسه، بیك کوب اشلر قیلاچق ایدی. قیلاچق اشلری‌ده پادشاه حضرتلرینك تختدن سویله‌نمش نطقینه قارشی بیرلگان جوابده اجمالا درج قیلنمش ایدی دیدی. ودخی روسیه‌نك ایسکی نظاملری بوینچه مسلمانلرغه کوب اشلرده قسنقیلقلر اولدیغنی، قزان ولایتینك اوچدن بری مسلمانلر اولدیغی حالده زیمستۋاده بر ایکی‌دن آرتق چلینلری اولمادیغینی، نیچك بولسه‌ده‌ایسکی نظاملرنی مسلمانلرغه‌ده باشقه قوملرگه‌ده عموما فائده‌لی بولوردای روشچه‌اوزگارتو کیره‌کلگینی بیان واثبات قیلدی. ۋاسیلییف‌نك سوزینی مجلسده هر مسلمان معقول کوروب آخرنده تحسین قیلدیلر.

ماندلشتام:

نالوکلر ایله دولتنك بورچلری حقنده بیك تأثیرلی سوزلر سویله‌ب خلقنی‌بیك کولدردی. بونك دیدکنچه حاضرده خلقدن هر یلده ($2\frac{1}{2}$) میلیون صوم قدر نالوك جییلمقده‌در. یاپونیه صوغشی (۳) میلیارغه توشمشدر. اگرده بوآقچه‌لر اسراف قیلنماسه. هر آولغه کشی صاین کچکنه کچکنه طاش پولاتلر صالوب قویارغه ممکن بولور ایدی دیدی.

هادی مقصودی: اتفاق مسلمین جمعیتینك تیزدن رسمیتکه چقو احتمالینی وبوجمعیتنك نی‌اوچون کیره‌کلکینی اثبات قیلدی.

واتفاق‌پارتیه‌سینك‌پروگرامی عدالتك باشقه حریت پارتیه‌لرینك هیچ برسندن کیم بولماوچیلغینی وآنك‌اوستینه، چغاچق نظاملرنك اهل اسلامغه فائده‌لی وضررسز بولمقلغی اوچون بر نیچه ماده آرتق اولدیغینی بیان قیلدی.

بابوشکین: اوّلگی دومانك اشلرینی مدح قیلدی.

حریت‌خلق‌پارتیه‌سینك‌مسلمانلر پارتیه‌سینه بیك یاقن اولدیغینی زیمستوا اشلرنده مسلمانلرغه قسولر اولدیغی کبی شهر دوماسینه گلاصنی صایلاوده‌ده مسلمانلر اوچون اوکفایسزاق‌وارلغینی آڭلاتدی.

زیمستوالرده‌ده شهرلرده‌ده گلاصنی بولغان کشیلر حکومت طرفدارلری‌بولالر. اگرده صایلاو نظاملری عدالت اوزره ترتیب قیلنسه، زیمستوا وشهر اداره‌لرینك عمومی مجلسلری دومانی‌ده رعایه قیلورلر ایدی. حکومت ایله مناظره قیلشمق اوچون دوماغه یاردم وقوّت بیروب طوررلر ایدی دیدی.

مویکین (خاص روس پارتیه‌سندن) پرافیسرلر ایکی یلدن بیرلی‌هیچ اوقوتماغدقلری حالده ژالونیه آلوب طوررلر. بزنك‌خزینه آقچه‌لری شوندی‌اورنسز بیرگه کیته دیدی.

بوندن‌مقصودی اوّلده خزینه آقچه‌سینك اورنسز صرف قیلنووینی اثبات قیلغانن پرافیسورلرگه قاغوایدی.

خلق‌یوتکره وصزغرا باشلاغاچ مویکین آچولانوب مجلسدن چغوب کیتدی.

صوڭندن‌بوتون مجلس اوتنسه‌ده کیری قایتمادی.

اسمیرنوف (۱۷ نچی اوکته‌بر اتفاقندن ودرالفنونده عقائدنصرانیهٔ معلمی) اوزینك پارتیه‌سینی مدح قیلدی. حریت خلق پارتیه‌سنده کیمچیلکلر طابمقچی بولدی.

آلکین اسمیرنوفدن ۱۷ نچی‌اوکته‌بر پارتیه‌سینك‌پروگرامنده خلقنی‌عمومی‌اوقوتو خصوصنده نی یازلغان؟ دیدی.

اسمیرنوف پروگرامینی چغاروب‌اوقودی پروگرامده (هرقومگه اوز تلنچه اوقوتورغه رخصت ایدلسه‌ده، روسچه اوقونی هربر خلقغه یعنی مسلمانلرغه‌ده لازم ایتلور) دیبوب یازلمشدر.

اسمیرنوف بونی‌اوقوغانده بیك‌قزاردی.

۱۷ نچی اوکته‌بر پارتیه‌سی‌ده ضررلی توگل دیبوب یوروچی‌دورت‌بیش‌مسلمان آندن‌ده آرتق قزاردیلر.

عبدالله حضرت، ۋاسیلییف سویله‌گان سوزلرنی لزومی اولمادیغی حالده اجمالا ترجمه قیلمق بولدی. ودخی دیدی:

«هادی افندی تمسلمان پارتیه‌سی ایمدی باشلاندی. تیزرسمیتکه چغار دیبوب، پارتیه‌نك اوّلده یوقلغینی آڭلاتدی. حال بوکه ایکی یلدن‌بیرلی بوپارتیه‌وار» دیدی. (هادی مقصودی‌نك سوزندن پارتیه‌نك یوقلغی آڭلانمامش ایدی.)

خۆوستوف (حریت‌پارتیه‌سندن) ۱۷ نچی اوکته‌بر پارتیه‌سی، روسلرنك ملی‌پارتیه‌سی اولدیغینی، بناءً علیه آنلرده ملیت تعصبی اولمی‌قالمایاچغینی وبوتعصب ایسه. مسلمانلر اوچون فائده‌سز اولاچغینی آڭلاتدی.

سیربیرنیکوف (۱۷لی پارتیه‌دن) خاص روس پارتیه‌سی‌ده حریت پارتیه‌سی‌ده نامعقول دیدی. بوخطیب فکرینی مجلسکه معقول ایتوب کورسه‌ته آلماسه‌ده، سوزلرینی بیك اوستا سویله‌دی.

سیف الدین اوغلی (بهاء ۋایسف مریدلرندن)

پارتیه‌لرنك هربرسی دنیاوی ونظامی اشلردر. بزگه دنیانك اوزی‌ده هم نظامی‌ده لازم توگلدر. بز عموما قرآنگه یابشیق. شول قرآن بزگه یبتەر دیدی.

اوز پارتیه‌لرینك (۴۶) سنه‌دن بیرو اجتهادده اولدقلرینی وهر بر مسلمانلر شول‌پارتیه‌گه‌قوشلوکیره‌ك ایدکینی سویله‌دی.

بونك سوزلرینه‌ده مجلسنك آرتندن قول چابوچیلر بولدی. اوز درویشلری بولمق کیره‌ك.

بوتینین (۱۷ لی پارتیه‌دن) اوزینك پارتیه‌سینی مدح ایتدی.

بات. (حریت پارتیه‌سندن) حریت پارتیه‌سینی مدح قیلوب ۱۷ نچی اوکته‌بر پارتیه‌سنده‌گی اهل اسلامغه ضررلی بولغان ماده‌لرنی کورسه‌تدی.

۱۷ نچی اوکته‌بر پارتیه‌سنده حریت یوق. چونکه آنلر مسلمانلرغه دیه‌چکلر: «سزگه اختیار. بالالرگزنی اوزگز تله‌گانچه اوقوتگز لکن روسچه اوقوتمی قالدرماگز بوگا اختیار یوق. ودخی مکتبلرگزده اوز تلگزچه‌اوقوتورغه‌اختیار. لکن کتابلرگزده‌غی سوزلر ترکیچه بولسه‌لرده روس حرفلری ایله یازلغان بولسون دیه‌چکلر. اویلاب قاراگز حریتمی بو، اکراهمی؟ یعنی ایرکنلك بیرومی‌بو، ئه‌لله کوچله‌ومی؟ البته کوچله‌و!»

بات اوشبو سوزلرنی سویله‌ب بترگانچی ۳ نچی چاستنك پریستاۋ معاونی کیلوب مجلسنی یابدی.

بوسوزلرگز نظامغه خلاف اولدیغندن پروتوکول یازلسون دیدی.

سویله‌یه‌چك کشیلر بیك کوب ایدی. مجلسده صایلاوچیلقغه صایلاناچق کشیلر حقنده‌ده برکیگاش ایدله‌چك ایدی. مقصود حاصل بولمادی. پالیتسه ساعت (۱۲) ده مجلسنی یابدی.

بومجلسده سویله‌نگان سوزلر آراسنده بیك گوزل وعبرتلی نقطه‌لر وار ایدی. هربرینی اجمالا بولسه‌ده درج قیلو ممکن توگلدر.

هرنه ایسه، بو مجلسده حاضر بولغان مسلمانلر بیك کوب عبرتلی مسئله‌لر ایشتدیلر. پارتیه‌لرنك‌ده قایسیلری عدلرەك ومسلمانلر اوچون فائده‌لیراق ایدکندن کوب کشی خبردار اولدی.

مسلمان ییر خواجه‌لری.

معلومدرکه شهر وآول خلقی‌یااشچی‌بولو جهتندن باشقه ییرخواجه‌سی بولمق اعتباری ایله‌ده صایلاو اشلرینه قاتشلادر.

شول جهتدن قزان ولایتنده مسلمانلردن نی‌قدرییر خواجه‌لری وارلغینی بلمك‌فائده‌دن خالی‌اولمسه کیره‌ك.

قزان ولایتنده (۱۲) اویه‌زدن فقط آلتیسنده یعنی قزان، مامادش، لایش، چیستای، اسپاس وزویه اویه‌زلرنده گنه مسلمان ییرخواجه‌لری واردر.

قزان اویه‌زنده جمعا (۱۴۸) ییرخواجه‌سندن فقط (۲۱) کشی مسلماندر.

مامادش اویه‌زنده (۱۸۳) خواجه‌دن (۹۲) سی مسلماندر. لایش اویه‌زنده (۵۳۹) خواجه‌دن (۴۳) مسلماندر.

چیستای اویه‌زنده (۲۷۵) خواجه‌دن (۲۳) سی مسلماندر. اسپاس اویه‌زنده

(٦۴٦) خواجه‌دن (۱۲) کشی مسلمانلردر زویه اویه‌زنده (۵۳۱) خواجه‌دن (۲۷) کشی اهل اسلامدندر .

بوحسابده زوریرلی کشیلر ایله واق یرلیلر برگه‌صایلمشدر . بوحسابقه، قاراغانده مامادش اویه‌زندن باشقه‌سنده یرخواجه‌لری آراسندن صایلانغان صایلاوچلیرنك مسلماندن بولووی بیك بعید کورینه‌در .

اویزدنی قالالرینك صایلاو چیلری

قزان گوبیرنیه‌سنده قزان شهرندن باشقه اویزدنی قالالردن‌ده هم آرچاکبی قالااسمنده بولغان بیسته‌لردن‌ده صایلاوچیلر صایلاناچقدر .

بونلرنك (اسییزدلری) صایلاو مجلسلری هر اویزدنی قالاده (۲۱) نچی غینوارده واقع بولاچقدر .

بواسییزدلرگه اویزدنی قالانك اوزنده هم آوللرنده اسۋیدیتلستۋا ایله‌سودا قیلوچی کشیلر ، فابریکه‌وزاۋودطوتوچیلر ، مذکور شهرلرده یورتی بولغان کشیلر ، هم شهرلرده یا که آوللرده فاتیر نالوگی توله‌گان کشیلر بارچه‌سی قاتشا آلورلر .

ولایت گازیته‌سنده اعلان قیلنغان فهرستکه قاراغانده بواسییزدگه قاتشورغه حقلری بولغان مسلمانلر قزان اویه‌زنده (۵۷۴) کشی، لایش اویه‌زنده (۲۹۷) کشی، مامادش اویه‌زنده (۳٦۴) کشی ، زویه اویه‌زنده (۱۴۰) کشی؛ اسپاس اویه‌زنده (۱۸۴) کشی ، ته‌تش اویه‌زنده (۴٦۵) کشی ، چیسطای اویه‌زنده (۳۸۸) کشی . اگرده اوشبو فهرستکه یازلغان مسلمانلر بارچه‌سی‌ده صایلاو اسییزدینه کیلوب صایلاوده بر اتفاقده بولسه‌لر ، بو اسییزدلردن‌ده مسلمانلردن بیش اون صایلاوچی صایلانا آلور ایدی . بوخصوصده اویه‌ز خلقی غافل بولماسقه تییشلیدر .

خبردار کشیلر بو مسئله‌نی غافللرگه آڭلاتسه‌لر ، گوزل اولور ایدی .

مفتی سلطانفنك

پیتربورغه سفری .

بایرام کونلرنده مفتی حضرت سلطانف پیتربورغه سفر قیلاچقدر . مسلمانلر آراسنده طارالغان خبرلرگه قاراغانده مفتی مسلمانلرنك دینی اشلری خصوصنده حکومت اربابی طرفندن حاضرله‌نگان نظاملر حقنده اوزینك فکرینی سویله‌مك اوچون بارا ایمش . شویله‌که داخلیه وزارتینك مذاهب خارجیه دیپارتامینتی (۱۹۰٤) سنه‌لرده مسلمانلر طرفندن بیرلمش (۵۰۰) قدر عریضه‌لر وپراشینیه‌لر بوینچه اهل اسلامغه مخصوص نظاملر لائحه‌سی حاضرله‌مشدر . روسیه‌ده اولان اوچ مفتی پیتربورغه چاقرلوب اوشبو پروئکتلر کورسه‌تله‌چك ایمش . اگرده مفتیلرده معقول کورسه‌لر ؛ بونظاملر دوما کیکاشینه عرض قیلنورلر .

دوماده‌ده گ . ساویتده‌ده لائحه قبول ایدلسه ، بوتون روسیه مسلمانلری اوچون نظام بولوب ئه‌وریلورلر .

لکن «نور» گازیته‌سینك یازوینه قاراغانده مفتی‌نك پیتربورغه چاقرلمقلغی یاڭا وزیرلر ایله کورشمك اوچون ایمش .

بونده البته بر سر وار . صوڭره شاید معلوم اولور .

بوتون روسیه اهل اسلامی اوچون عمومی اولاچق نظاملر حقنده مفتیلرنك اوزلرینك کیکاشی گنه هیچ کافی توگلدر . بونك اوچون (۱۹۰۵) نچی سنه‌ده آپریلده واقع اولان علما مجلسینك قراری یتمیدر ۱۹۰٦ نچی سنه نیژنی‌ده واقع اولان اتفاق مسلمین مجلسینك قراری‌ده نظاملرنك تفصیلاتی اوچون آزدر . بونك اوچون هر طرف اهل اسلامی آراسنده صایلانغان علما واهل معرفتدن مرکب عمومی براسییزد لازمدر .

اگرده اتفاق مسلمین جمعیتی تیزدن رسمیتکه چغارلسه ، بومفروض اسییزدنی بیك تیز جییوب بولور ایدی .

حکومت بوجمعیتنی رسمی ایتوب تصدیق قیلورمی عجبا ؟

مفتی‌نك بوسفری حقنده مسلمانلر آراسنده بیك کوب سوزلر سویله‌نه‌در . هرطرفدن قزانغه تیلیگراملر کیله . مفتی اوزی ایله برابر قزاندن برایکی علمانی آلوب باراچقمی ؟ دییه‌صوریلر . «یولدز» اداره‌سنده‌بوخصوصده برنیچه تیلیگرام کیلدی . مناسبنچه جوابلری‌ده ویرلدی . هرکم هرشهردن بر ایکی آبزاغای ایه‌روب بارسه کافی کورمکچی بولادر . حال بوکه برنیچه ملانك مفتیگه ایه‌روب بارووی ایله گنه اش بتمیدر .

بونك اوچون علم حقوقدن ماهر یوریستلر ایله فنون جدیده‌دن خبردار علما لازمدر .

آنلرنك‌ده اهل اسلامغه تعلقلی نظاملر حقنده بیك اوزون وقتلر مجلسلر یاصاب اطرافلیچه مذاکره‌لری شرطدر .

هندستان تاریخندن بر صحیفه .

هندستاننك اولگی اهالیسی بوکونده اولان آر خلقندن عبارت دگلدر . بلکه بونلرغه باشقه ایکنچی عنصردندر .

آرلر هندستان قطعه‌سینه استیلا ایتکاندن صوڭ یرلی خلق ایله قاتشمادیلر اوزلرینك عادتلرینی اوزگارتمادیلر . بلکه نسل ونسبلرینی آنلردن حفظ ایتدیلر . یرلیلرنی اش وخدمت اوچون تخصیص ایتدیلر . اهالینی دورتکه بولدیلر .

برنچی صنف روحانیلردرکه ، حکومت اشلری عموماً بونلر قولنده اولدیغی کبی علم ومعرفت تحصیلی‌ده بونلرغه مخصوص ایدی ؛ ۲ نچی صنف عسکریلردر ؛ ۳ نچی صنف هنر وصنائع اهلی ؛ ٤ نچی صنف اش وخدمت اهللریدرکه ، بونلر هندستاننك اصل خلقیدر .

۲ نچی و۳ نچی صنفلرغه ابتدائی اوقو ویازو اویرنمك اوچون رخصت ایدلمش ایسه‌ده ، فنون عالیه تحصیلی هم هندیلر قارشنده مقدس وایزگی اولان «ۋیده» کتابینی اوقو هم اوقوتو آنلر اوچون ممنوع ایدی .

برنیچه وقتلر اوتکاندن صوڭ اوّلگی صنف یعنی برهمنلر اوزلرینك حقوقلرینی باشقه صنفلردن صاقلاو اوچون سیاسی ودینی قانونلر ترتیب ایتدکلری کبی دورتنچی صنفقه‌ده ، اوزینه مخصوص بردین اختراع قیلدیلر . بودیننك اصل واساسی دورتنچی صنفنك برهمنلرگه صدقه وکفارت اسمندن آقچه توله‌ودن عبارتدر . چونکه مذکور دیننك اقتضاسنچه دورتنچی طبقه‌دن اولانلر بر گناهغه مرتکب اولسه‌لر یاکه برجنایت اش قیلسه‌لر ، برهمنلرگه نذر وکفارت بیرمیچی جز اسندن قوتلاچق توگللر ایدی .

هجرت نبویه‌نك ایکنچی عصری ابتدا-لرنده مسلمانلر هندستاننی فتح ایتکاندن صوڭ اوّلگی اوچ صنفنی اسلام دینینه کرتو اوچون اجتهاد ایتدیلر هم بردرجه موفق‌ده ، اولدیلر . لکن دورتنچی صنفنك دینینی اوزگارتورگه همت ایتمدیلر . حالبوکه ، هندستاننك کوبروك اهالیسی اوشبو طبقه‌دن اولدیغندن مسلمانلرنك اشینه یاراياچق اوشبولر ایدی . شونی‌ده ، خاطرگه کیترملیدرکه دین اسلام بوقطعه‌گه عربلر واسطه‌سی ایله کرمه‌دی ؛ بلکه ترکستان وماراء النهر طرفلرنده اولان ترکلر آرقلی داخل اولدی . بونلر ایسه ، معرفت ومدنیتده هند خلقندن توبه‌ن بردرجه‌ده اولدقلرندن اخلاق وعادات اسلامیه‌نی هندیلرگه قبول ایتدره‌چکلری یرده اوزلری آنلرنك کوب عادتلرینی قبول ایتدیلر .

یاۋروپا ملتلری هم ، هندستانغه کرگاندن صوڭ مسلمانلرغه وهندولرنك یوغارغی صنفلرینه خریستیانلقنی قبول ایتدررگه اجتهاد ایتسه‌لرده ، آرتق اش کوره آلمادیلر . شول سببدن بوصوڭ یللرده مکتب ومدرسه‌لر بنا ایتدروب بزنك اشچیلر صنفی دیدکمز دورتنچی صنفغه خریستیانلقنی قبول ایتدرورگه اجتهاد ایته باشلایلر .

عباسی خلیفه‌لرنك سیاستده اولان خطالر-ندن بری‌ده ، فوق العاده اهمیتلی اولدیغی حالده هندستان قطعه‌سینی عمارت ایتمه‌ولری واهالیسینه عربی تل ایله اخلاق اسلامیه‌نی گوزل روشده تلقین ایتمه‌ولریدر . چونکه بوقطعه‌ده مسلمانلر حتی عربلر حکم فرما اولان زمانده‌بیله حکومت دائره‌لرنده رسمی تل فارسی لسانی ایدی . عرب لسانی ایسه ، فقط ادبیاتده استعمال ایدلمکده ایدی . بوحال اوشبو صوڭ عصرلرگه قدر دوام ایتدی ،

اما انگلیزلر هندستان قطعه‌سینه آیاق باصقاندن صوڭ اهالیگه انگلیز لسانینی اویره‌تمك وقبول ایتدرمك اوچون مکتب ومدرسه‌لر حتی دار الفنونلر تأسیس ایتدیلر . آنلرده ، باشده فارسی تلینه تعرض ایتمه‌دیلر ؛ بلکه اوّلده گیچه هندستانغه مخصوص رسمی تل ایتوب قالدردیلر .

اوّلده‌ده رسمی تللری یات تل اولدیغندن مجوسی هندیلر انگلیز تیلنی اویره‌نودن هم قبول ایتودن طارتنمادیلر . بلکه بوخصوصده بربرندن اوزشورغه طرشدیلر . اوزلرینی کیله‌چك زمان اوچون گوزل روشده حاضرله‌دیلر .

مسلمان هندیلر ایسه بوڭا محبت ایتمه‌دیلر . یاڭا اصول اوقوتوغه دشمانلق کوزی ایله قارادیلر . اوّلگی سلطنت ومدنیتلری ایله مغرور اولدیلر . شول سببدن انگلیز حکومتی طرفندن تأسیس ایدلگان مدرسه ودارالفنونلرده همه خراجاتی عموماً خلقدن طوتلدیغی حالده فقط مجوسی هندولر تربیه ایدلدی . بوقدر اوزاق وقتده بومدرسه‌لرده بر دانه اولسون هند مسلمانلرندن شاگرد کورلمه‌دی .

۱۸۵۷ نچی یلده هندستانده مشهور «سپاهی» واقعه‌سنده مدنیت اسلامیه تماماً یوغالور درجه‌گه یتدی . مسلمانلرنك مال وملکلری همه‌سی هلاك اولدی . مذکور واقعه‌دن صوڭ مسلمانلرنك معتبره‌کلری توبه‌ن درجه‌ده اولان مأموریتلرده خدمت ایتوب جزئی وظیفه‌گه راضی اولدیلر . باشقه-لری‌ده ، آزحق برابرینه قانی خدمتلر ایتوب قارن طوقلغینه قناعتلندیلر . . . . .

مذکور تاریخدن صوڭ هندستانده اوچ اولوغ مدرسه بنا ایدلدی ایسه‌ده ، مسلمانلر بومدرسه‌لردن یعنی انگلیز حکومتینك بوزق نیتلرندن قورقوب بالالرینی اوشبو مدرسه-لرگه بیرمه‌دیلر . شول سببدن علوم ومعارفده هنر وصنائع‌ده برنیچه وقتلرغه قدر مجوسی هندلردن آرتده قالورغه مجبور اولدیلر . عبرت !

ج نصیب .

خارجی خبرلر .

پیرسیه .

ترك گازیته سینك خبرینه نظراپیرسیه‌ده اسلام دینندن اوّل شائع اولان (زردشت حکیم) یعنی (زاراتوستر) دیننده بولغان خلقلر هنوز برمقدار وارایمشلر .

اوّلده هرجهتدن بیك توبه‌ن درجه‌ده قالمش ایسه‌لرده ، حاضرده اوزلرینك حالینی اصلاح قیلمغه کرشمشلر .

ترکنك خبرینه کوره طهران شهرنده مذکور مجوسیلردن بربای ، پیرسیه‌نك ملت مجلسینه چلین بولوب‌ده صایلانمشدر . لکن بوخبر روس گازیته‌لرنده هیچ شائع اولمادی .

مصر .

مصر خزینه سینك وارداتی (داخودی) (۱۴۷،۴۰۰،۰۰۰) میایون صوم اولوب ، بیش میلیون صوم قدریسی خرجاتندن آرتمشدر .

ترکیه .

ترکیه‌دن یاپونیه‌غه برنیچه علما کوبدن یوللانمش ایدی . بونك مقابلینه روس ایله صوغش تمام بولغاندن صوڭره یاپونیه طرفندن‌ده ترکیه‌گه بیك کوب علما-کیلمشدر .

بریاپون عالمینه علوم اسلامیه‌ده مهارتی حرمتنیه سلطان علماغه مخصوص نیشان ویرمشدر . یاپونیه‌ده یاڭا مسلمانلرغه مسجدلر صالدرمق

اوچون مذکور علما آرقلی یاپونیه پادشاهی سلطانغه برمقدار آقچه یوللامشدر .

یاپونیلر هرجمعه‌ده سلطاننك مسجدکه چغووینی یعنی سلاملق رسمینی تماشاقیلورغه یولدز محله سینه بارالر . بوآیلرده هر طرفدن کیلگان حاجیلرده سلاملقنی تماشا قیلمقده‌درلر . هرهفته‌ده برنیچه‌مك تورلی طرف اهل اسلامی حمیدیه جامعنده جمعه نمازینی سلطان ایله برلکده ادا قیلمقده وسلطان حضرتلرینك مسجدکه کیلشینی‌ده چغشینی‌ده تماشاقیلمقده ایمشلر . یاپونیلر بوحالگه بیك اعتبار قیلالر . بوندن خلیفهٔ مسلمیننك هرطرف اهل اسلامی آراسنده محترم صایلمقینه استدلال قیلالر .

داخلی خبرلر .

« حریت خلق » پارتیه سینك حکومت طرفندن تصدیق ایدلمگانلکی هرکمنك‌ده معلومیدر . « تیمس » گازیته‌سی نك یازو-

وینه قاراغانده بو پارتیه‌نڭ تصدیق ایدلماوی حاضرگه تماما ظاهر توگل ایمش. اصطالیپین بو مسئله‌نی یاڭادن قاراب چغو فرضنده ایمش. همده اصطالیپین پولیووی صودلرنی بترو طرفینه آوشقان ایمش.

پتربورغ گوبیرناسنده‌غی صایلاو اشلرینی تیکشرمکده اولان کامیسیه‌نڭ ۴ نچی غینوارده کیڭاش مجلسی اولمش. بو مجلسده ایکی یوز قدر صایلاوچیلر فهرستینه کرمی قالغان کشیلرنڭ شکایت نامه‌لری قارالمشدر. بو شکایتنامه‌لر آراسنده «حریت خلق» پارتیه‌سینڭ رئیسلرندن اولان پرافیسور میلیکوفنڭده شکایتنامه‌سی اولمشدر.

صایلاوچیلر فهرستندن میلیکوف توشریلوب قالدرلغان ایکان. پرافیسور فاتیر بیله‌وچی کشی بولو چیلغی جهتندن اوزینڭ ایز بیراتیل بولورغه حقی بارلغینی دعوا قیلمش.

کامیسیه بو طوغروده پرافیسورنی حقلی طابوب صایلاوچیلر آراسینه اسمینی درج ایلمشدر.

پرافیسور میلیکفنڭ دوماغه صایلانو احتمالی بیك قوّتلیدر.

اشانچلی یرلردن خبر ایدلدکینه نظرا بو کونلرده هر بر آچاق بولغان گوبیرنالرغه وشول جمله‌دن قزان گوبیرناسینه‌ده مخصوص فلیگل آدیوتانتلر کوندریله‌چك دیوب کوتلمکده‌در. ایتولرینه قاراغانده بو کشیلرنڭ قوللرینه بیك زور قوتلر بیریله‌چك ایمش.

بونلر آچاقنڭ بیك قوتلی بولغان یرلرینه باروب بوشلای آشاتاتورغان آشخانه‌لر آچاچقلردر. بو کشیلرنڭ قوللرینه بیك زور صومالرده طابشریله‌چق ایمش.

پتربورغده ٦ نچی غینوارده آچلرغه یاردم حقنده کیڭاش مجلسی اولوب، آچاق قاطی بولغان گوبیرنالرغه کیترو اوچون قورغان، اومسکی هم پتروپاول طرفلرندن آلتی میلیوندن طوقز میلیون پودقه قدر آشلق جیارغه قرار بیرلمشدر.

اودیسساده ساتسیال دیماکراتلرنڭ بر رایوننی کامیتیتلری پالیتسه‌گه معلوم بولوب ٢١ کشی توقیف ایدلمشدر.

قریمده سیمفروپول شهرنده هیچ کورلمگان روشده صالقنلر بولوب قش بیك قاتی کیلگانلگنی حکایه ایده‌لر.

بو کونلرده پتربورغه پیرسیه مملکتندن وکیللر کیله‌چکلردر. کیلودن مقصودلری روسیه‌دن آلتمش میلیون صوم مقدارنده قرضغه آقچه صوراو ایمش. بو قرضلرینی پیرسیه اچنده یاڭا یاصالاچق چویون هم طاش یوللردن کیلگان فائده‌لر برله تأمین قیلو نیتنده ایمشلر.

اوّلگی دوما اعضالرینڭ اشلری حاضرده هر بر یرده تفتیش ایدلوب بتمشدر. بونلرغه حکم، فیوْرالنڭ اونلرنده بولاچق ایمش.

پتربورغ شهرینڭ پالوستروف اوچاستکه‌سنده‌گی پالیتسه اداره‌سی خانیچف اسملی بر گراداۋاینی قولغه آلورغه هر بر پالیتسه اداره‌لرینه خبر کوندرمشدر. بو گراداۋای پالیتسه اداره‌سندن کیوم آلماشدرب کیونوب ریۋالۋیر آلوب چغوب کیتمش وشول چغوب کیتوندن صوڭ کیری قایتمامشدر.

بو کشی پالیتسه‌ده خدمت ایتکان بولوب هر بر واقعه‌لرنی ریۋالوتسیانیرلرگه خبر بیروب طورغان ایمش. صوڭره اشی تمام سیزیلور آلدندن غنه چغوب قاچمشدر.

قزان خبرلری

مکتب یابو.

یاڭا بیسته‌ده کوزکونی قزلر اوچون روسچه کلاصلی بر مکتب آچلمش ایدی. یاڭا بسته‌نڭ عوامی آراسنده بواش بیك زور نزاعلرغه سبب بولمش ایدی.

مکتب آچلغان محله‌نڭ یاش امامینه‌ده بو حقده بیك زور جبر وظلملر قیلندی. نهایت اوچنچی کون بو مکتب یابلمشدر. آکرورژنی پاپیچیتل بونلرنڭ بز اوقونی تله‌میمز دیگان سوزلرینی قبول ایتمشدر.

پتربورغه باروی حقنده مفتی، قزانغه احمدجان سیداشف اسمینه اوشبو مفهومده تیلیگرام کوندرمشدر: «مین ١١ نچی غینوارده کیچ پتربورغ سفرینه چغاچق و٢۴ نچی غینوارده قایتاچقمن.

اگر ده قزاندن شول وقتقه توغری کیتورب، مسلمانلرنڭ احتیاجاتی یازلغان حاضرلائحه‌لری ایله برگه وکیللر کوندرسه‌گز بیك ممنون اولاچقمن» دیمش. بو خصوصده ٩ نچی غینوارده کیچ «ناوی کلوب» ده‌غی مجلسده کیڭاش ایدلونی فرض قیلونمش ایسه‌ده پالیتسه طرفندن مجلسنڭ یابلووی سببلی مذاکره ایدشورگه وقت بولمادی. حاضرده امامدن ایکی وغیر امامدن برکشینی صایلاب پتربورغه یبه‌رو فرض ایدلمکده‌در.

عرض یرتو حقنده.

حکمگه طارتو.

بیان الحق گازیته‌سینڭ (٩٢) نچی نسخه‌سنده نیژنی ولایتی صیرگاچ اویه‌زنده برحافظ حقنده کوڭلسز برخبر یازلمش ایدی. یازوچی خبرینڭ آخرینه عبدالله مسلمف دیوب امضا قیلمش ایدی. حاضرده بو حافظ افندی اوشبو افتراسی اوچون عبدالله مسلمف ایله بیان الحق محررینی حکمگه طارتمشدر.

قزان مسلمانلرینڭ پروتیستی سببلی مسلمانی کوب بولغان اویه‌زلرده ۋولوست صایلاولری ١٢ نچی غینواردن (١٣) نچی‌گه یعنی بایرامنڭ ایکنچی کونی شنبه کونگه کیچکترلمشدر.

بو خصوصده قزان مسلمانلری باش مینسترگه‌ده تیلیگرام یوللامش ایدیلر. اوشبو تیلیگرامنڭ می‌تأثیری اولدی یاکه اویلی طورغاچ والی افندی اوز حکمینی اوزگارتونی معقول طابدیمی؟ هرنه ایسه، بو خصوصده باطر چیلق قیلغان کشیلرگه تشکر ایدرز.

قزانده اسحاق مؤذن نشر قیلغان خبرگه قاراغانده چیسطاینڭ نجیب حضرت امیرخانفنڭ اوکازی آلندیغی محله خلقینه اعلان قیلنمشدر.

کچکنه فیلیه‌تون.

گازیته اچنده گازیته.

زمان گازیته‌سی

بو یلغی یل. عادتده چغا تورغان نسخه.

باش مقاله.

ایندی برجلدان بیرلی هیچ بر نومیر قالمیچی یازوب کیله‌بزده آلایده ئلی همیشه اوزبز کشیلرگه بیروقراتیه‌نڭ بیك ناچار ایکانن آڭلاتوب بولمی، آی شول بیروقراتیانی نیشله‌ته‌سی؟ (خیرله! ... یاڭلش ایتدم. اگر بیروقراتیه توزالسه باش مقاله یازار اوچون سوز قالمی. کوب گازیته‌نڭ باش مقاله‌سی یازیلور اوچون بیروقراتیه بیك کیرك. چونکه اول یورط صالغانده ازبیزکاگه قاتشدرلغان قوم شیکللی، بیروقرات دیگان ماتیریالنی خلق حالی برله برگه قاتشدردق ایسه چات ایته‌ده یابوشا. هم بیك کیلشلی بیك ماتورده بولا. هم بیك آرزانغه‌ده توشه. چونکه آنی یازار اوچون ماتیریاللر هر وقتده باشده طوب طولی بولا. کشیده بیك یاراتوب اوقی. آچ کشی هیچ بر وقتده، خصوصا بویل، ناچار دیمی، تمسز دیمی، پشمگان دیمی حتی صالاملی چوبلی دیمی، نی بیرسه‌لر شونی آشی بیره. بزنڭ خلقده ئلی بیروقراتیا ناچار دیگان سوزلرنی اوزغان یلدن بیرلی گنه ایشوته باشلادی. بیروقراتنڭ ناچارلغی حقنده نی کوردی شونی قارنینه... (یاڭلش ایتدم) باشینه طوتورا بیره. قایسی وقتلرده اش آشغچ بولوب یازارغه یتوشمگانده یارطی گازیته‌نی آق ایتوب بوش اورون قالدروب چغاررغه‌ده یاری. بوندی بولسه خلق قاشنده... (همیشه یاڭلش سویلیم) پچان بازاری قاشنده بیگره‌ك مقبول بولا، ئه، منه بوتوشنده بیگره‌ك شب نرسه‌لر یازلغان بولغانده رخصت بیرمگانلر. شونڭ اوچون بولای بوش چقغاندیلر... باش مقاله یازوب بارغان چاقده‌غنه ئلله قایده کروب کیتکانمن. خوش مقصودقه کیلیك) آی نیشله‌ته‌سی شول بیروقراتیانی؟ نی اشله‌تورگه کیره‌ك شول بیروقراتیانی؟ برنیده اشله‌توب بولمی شول! برنیده اشله‌توب بولمی.

سیاسی مقاله‌لر.

بولمی!

هیچ براش اشله‌رگه تو تونغان یوق. اما بولمی.

بولا!

اییو، اییو، اشله‌دڭ ایسه بولا.

کوته‌مز.

کوتمی قایده بارمقچی بولاسڭ، البته کوته‌مز.

داخلی خبرلر

کییفده اوتره‌لر..... آدیسساده طالیلر.... قزانده یوقلیلر....... استرخانده توش کوره‌لر....... اورینبورغده اش کوره‌لر...... ۋارشاوده بومبا.... ۋیلناده دینامیت...... پتربورغده پورت‌مانیت..... مسکاوده لیدوال.....

خارجی خبرلر.

پیرسیه‌ده تخت... ترکیه‌ده بخت.... افغانستان قوّتلی..... مصردن انگلیزنی چغاره‌لر ای... فاسده طنچلق..... هندستان ترقی.....

قزان خبرلری.

ولی سویلی.... احمدجان کویلی.... پچان بازار چاتنده غیبت صاتمیلر، تسبیح صانیلر، کشی صایلیلر....

(مطبعه‌ده اش طاشلانوب کیته یازغانلق سببلی بو نسخه‌مز یارطیغنه چقدی. اگر اعلان کوب بولسه یاڭا یل آلدندن احتمال آلتی‌غنه بیت توگل سکز، حتی اون بیتده چقغان بولور ایدی. عفو بیورلسون.)

محرر مین. امّا یازوچی باشقه کشی.

«یاشنچی»

جواب

یولدزنڭ ۴۴ نچی نومرنده گازیته‌لر حقنده بر شعر وار ایدی.

بیان الحق حقنده بویله یازلمش ایدی:

بیان الحق مسلکی‌ده طوب طوغری یول
حقنی باطل دیگان کشی‌ده اوغری اول
هروقت اوز فکرنچه یازا یازا
اوز ایشینڭ اعتبارن قازاناشول.

حاضرده صاحبی بیان الحق‌غه یازدیغینه نظرا بو شعرنڭ اصلی بویله ایمش:

بیان الحق مسلکی‌ده طوب طوغری یول
حقنی باطل دیگان کشی‌ده اوغری اول
هروقت دین بابندن یازا ـ یازا
دین اهلینڭ اعتبارن قازانا شول

نی سببدندر یولدزنڭ هیئت تحریریه‌سی طرفندن بو شعر تبدیل ایدلوب یازلمش. لکن بیان صاحبی بونڭ اوچون یولدز محررینه بیك آچولانادر: «مینم حقده‌غی شعرنی بیك قباحتکه آلماشتروب انسانیتسزلك واحمتلق قیلغان» دی.

حال بوکه بعض گازیته‌لر بوقدر مدحنی یازغان اوچون‌ده یولدزنی عیبله‌دیلر.

دیدکی درست اولسه، شعر اوزگارتلگانگه اوخشیدر.

لکن قباحتلککه اوزگارتلکانمی؟
قایسی قباحت؟

اوز فکرنچه یازوویمی؟
یاکه اوز ایشلریمی؟

بزنڭ گمانچه هرکم اوز فکرنچه یازوب اوز ایشلری آراسنده اعتبارغه کره‌در.

بیان الحق صاحبی اوز فکرینیمی یاراتمی، یاکه اوز ایشلرندنمی راضی توگل؟

یوقسه، گازیته یازاباشلاغاندن بیرلی اوز فکرینڭ خلافنچه یازامی؟

هم اوز ایشلری یعنی مرید ومخلصلری آراسنده اعتباری آزایغانمی؟

بوسی احتمال.

بیان الحق‌ده یازلغان فکرلر احمدجان آبزینڭ یکرمی یلدن بیرلی سویله‌ب کیلگان فکرلرینه بوتونله‌ی باشقه‌در.

لکن بونده هیچ عیب یوقدر. فکری ترقی ایدوب حقیقتی آڭلامشدر.

خلقنی ترتیب واصلاحاتقه صنائع ومعارفکه دیمله‌ب یازغانی اوچون احمدجان آبزینڭ ایسکی دوستلری اوپکه‌له‌وینه یولدز عیبلی بولماسه کیره‌ك.

Лито-ТипографіяИ. Н. Харитонова. Казань. Редакторъ - издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.